

GLAS GORENJSKE

IZHAJA OD OKTOBRA 1947 KOT TEDNIK
S 1. JANUARJEM 1960 KOT POLTEDNIK
OD 1. JAN. 1960 IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO
IZDAJA ČP »GORENJSKI TISK« V KRANJU

UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR
GLAVNI UREDNIK: SLAVKO BEZNIK

TELEFONI: UREDNIŠTVO 475 in 190, UPRAVA 387
TEKOCI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V
KRANJU 607-70-135 — IZHAJA OB PONEDELJ-
KIH, SREDAH IN SOBOTAH — LETNA NAROČ-
NINA 900, MESEČNA 75, POSAMEZNA ŠT. 10 DIN

LETO XIII, ŠT. 81 GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO PONEDELJEK, 18. JULIJA 1960

Veličastna proslava 15-letnice osvoboditve v Begunjah

Mladinska delovna akcija v Podvinu

Razvoj našega gospodarstva in utrjevanje družbenega sistema - najlepši spomenik vsem žrtvam na poti v svobodo

Predvsem izobraževalni pomen

Govorila je tovarišica Vida Tomšič - Proslavi je prisostvoval tudi podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj in predsednik IS LRS Boris Krajger

Sekretariat Okrajnega komiteja LMS v Kranju se je tudi letos odločil, da bo organiziral mladinsko delovno akcijo, ki naj bi imela predvsem izobraževalni pomen, ne pa toliko delovni. To akcijo je organiziral pri izgradnji Izobraževalnega centra OSS in se je začela že 5. julija. Na njej sodeluje okoli 30 mladinskih aktivistov iz tovarniških komitejev.

Prav s tem v zvezi bodo v času

akcije organizirali tudi 21 predavanj iz področja gospodarstva, izobraževanja delavcev, delavskega samoupravljanja, avtomatizacije itd. Doslej so že predavali predsednik Okrajnega odbora SZDL tov. Jakob Zen, direktor tovarne »Iskra« Silvo Hrast in drugi. — Ta mladinska akcija bo predvidoma trajala mesec dni.

Begunje, 17. julija
Proslave v počastitev 15-letnice osvoboditve, ki so se tu začele že včeraj popoldne, so danes dosegle svoj višek. Včeraj je bil pohod odredov predvojaške vzgoje, planincev in tabornikov. Avtomoto društva iz raznih krajev Gorenjske so prinesla pozdrave prebivalstva ob tej proslavi. Danes zjutraj pa so se okrog Begunj oglasile strojnice.

Mladinci predvojaške vzgoje skupno s pripadniki JLA so pokazali dokončni partizanski napad na Begunje pred dobrimi 15 leti za osvoboditev tam zaprtih političnih delavcev. Zatem so se pred glavno tribuno, ki je bila na graščinskem vrtu, zbrali vsi »osvoboditelji« iz današnje akcije. Zbralo pa se je tudi precej preživelih borcev bivšega Kokrškega odreda, ki so tiste majske dni 1945 v resnici sodelovali pri osvoboditvi Bugenj in tamkajšnjih zapornikov. Med njimi je bil tudi takratni komandant Janka Prezelj-Stane.

Rahel dež, ki je začel rositi okrog devete ure, ni zadržal pisane množice ljudi, ki se je neprestano pomikala od parkirnih prostorov, zlasti iz polja pred tovarno Elan, kjer je bila nepregledna vrsta avtobusov. Mnogi udeleženci, ki so bili nekoč zaprti v Begunjah, so svojim znancom pripovedovali nekdanje grozote tega kraja in pojasnjevali razpored stavb.

Na okrašenem tribunu za goste so prihajali mnogi predstavniki občinskih in okrajnih organizacij ZB, predstavniki JLA, političnih organizacij in ljudske oblasti. — Med gosti je bil tudi podpredsednik Zveznega izvrš. sveta Edvard Kardelj, član CK ZKJ Boris Zihnerl, predsednik Izvršnega sveta LR Slovenije Boris Krajger, sekretar Ljudske skupščine Slovenije dr. Miha Fotočnik, predsednik Okrajnega odbora SZDL Jakob Zen, predsednik OLO Vinko Hafner, predsednik ObLO Radovljica Jaka Eržen in drugi.

dogodkom, proti vsaki taki politiki, ki bi gradila na oboroževanju le kot dežela z neodvisno in samostojno mednarodno politiko,

Nad 10.000 ljudi na svečani proslavi v Begunjah

Foto: F. Perdan

Besede Vide Tomšič

Predsednik Okrajnega odbora ZB tovariš Ivan Bertonec-Johan je pozdravil vse navzoče in zatem dal besede podpredsednici GO SZDL Slovenije tovarišici Vidi Tomšič.

—Današnja proslava v spomin na 15-letnico osvoboditve in zmagovite socialistične revolucije, na mestu, kjer so se v zadnji vojni dogajali največji zločini gestapa na Slovenskem — je začela svojo govor tovarišica Vida Tomšič — je združena z zborovanjem tistih borcev, ki niso pripadali brigadam, ki so se za svoje ideje bo-

jevali v zaporih, ječah, internacijah in koncentracijskih taboriščih.

—Človeku zmanjkuje besed — je nadaljevala Vida, ki je bila tudi sama zaprta v Begunjah — ko ob tem spomeniku nacističnega divjanja misli na ponovno doživljanje strahot, ki so se tukaj dogajale. Dvanaest tisoč ljudi, med njimi štiristo pet otrok, je v štirih letih šlo skozi Begunje v smrt v Drago, v trpljenju in večinoma v smrti v taboriščih. Toda kljub tej visoki številki je to le drobna strahot, ki so se dogajale v ječah in taboriščih, ki sta jih tretji rajh in fašistična Italija posejala od Afrike do severnih polarnih krajev. O obsegu te fronte pove številka, da je tretjina vsega članstva ZB Slovenije šla skozi zapore in taborišča.

Zatem je govorica omenila grozotne posledice nahujskanih in z najmodernejšo tehniko orožja opremljenih nacističnih telp v drugi svetovni vojni, ko je bilo 52 milijonov mrtvih, od tega 27 milijonov vojakov, padlih na frontah in 25 milijonov civilnega prebivalstva, ubitega v zaledju, sistematično uničevanega v taboriščih, kar vse je strašna bilanca druge svetovne vojne. Epohalna znanstvena odkritja, moderna tehnika, osvajanje vsemirja itd. prepričljivo dokazuje ne samo preživelost vojne, marveč tudi to, da bi tretja svetovna vojna lahko pomenila fizično uničenje človeštva. Zato narašča odpor proti vsem tistim pojavom,

nju in pripravah na vojno. Bili smo priča poskusom, da bi OZN pretvorili v propagandno tribuno hladne vojne, in pozneje, ko se je članstvo OZN razširjalo, da bi se dogovarjanje o najvažnejših vprašanih mednarodnih odnosov preneslo izven OZN. Toda mir je stvar vseh dežel, ne samo zadeva velikih sil.

V Jugoslaviji smo pripadniki dela, akcije in ne besed — je v nadaljnjem govoru rekla tovarišica Vida Tomšičeva. — Zato smatramo, da je treba takoj izkoristiti vse možnosti, ki resnično pospešujejo mir, podpreti vsak korak v tej smeri in ga tudi storiti. V tem pogledu je pomembno, da je bil prav te dni odprt maloobmejni promet med sosedno Avstrijo, kakor imamo podoben promet že več let ob meji z Italijo. Ne samo, da bo ta promet povečal gospodarsko izmenjavo na tem področju, marveč bo krepil tudi vezi med sosednima narodom. Delovni ljudje onstran meje se bodo lahko na lastne oči prepričali o pridobitvah naših delovnih ljudi, kako si v naših tovarnah in občinah sami režemo svoj kruh in ne bodo več nasedali propagandi tistih, ki skušajo zastrupljati dobre sosedne odnose. V vzdušju prijateljskih medsebojnih stikov bo omogočena šovinistična propaganda proti Jugoslaviji. Tako bo lahko postala naša manjšina na koroskem kot most med obe, ma državama, element utrjevanja demokratičnih sil. Jugoslavija je bila in je pobornik odpiranja mej in dejanskega sodelovanja.

marveč je znana predvsem kot dežela delavskih svetov in komun, delavskega in družbenega upravljanja. Veliki gospodarski uspehi petnajsetne poveljne graditve v Jugoslaviji predstavljajo izreden pojav, saj stopnja pove-

FRANCOZI IN BELGIJCI OBIŠKALI BRIGADIRSKO NASELJE »FRANCOVODPIVEC«

Kranj, 17. julija — Včeraj popoldne je obiskala skupina francoskih otrok iz La Ciotata, ki so na letovanju v Kranju, brigadirsko naselje »Fran Vodopivec« na Rupi. V naselju so se zadržali okoli 3 ure.

Hkrati s francoskimi otroci so obiskali brigadirsko naselje tudi belgijski taborniki, ki so se sinoči po več dnevnom bivanju v Jugoslaviji vrnili v domovino.

Visoki gost iz Sudana na Gorenjskem

Premier prijateljske sudanske države, predsednik vlade, general IBRAHIM ABUD, ki je na obisku pri nas, bo danes, v ponedeljek, prišel tudi k nam na Gorenjsko. Skozi Kranj proti Bledu bo visoki gost potoval nočjo okrog 18. ure.

Prijateljske vezi s to mlado afriško državo — Sudanom so zlasti oživele potem, ko je predsednik Tito obiskal Sudan. Takrat je tamkajšnje prebivalstvo strnjeno in enotno z velikim navdušenjem pozdravljalo naše predstavnike, izražalo simpatije do Jugoslavije, do naše svobodoljubne politike in do prijateljskega sodelovanja. Mnogi so hodili po več dni skozi puščave, da so lahko izrazili svoje simpatije našim predstavnikom. Ob sedanjem prihodu generala Ibrahima Abuda vrnimo nam izkazane simpatije! Razobesimo zastave, okrasimo okna in ob cestah pozdravimo dragega gosta-prijatelja!

Dežela delavskega upravljanja

Jugoslavija lahko igra samostojno in aktivno vlogo v mednarodnih odnosih prav zaradi tega, ker gradi svoja moč na socialističnem družbenem sistemu, ki sprošča vse ustvarjalne sile vsakega posameznega državljanca. — Danes Jugoslavija ni znana v svetu le kot dežela partizanov,

LEPO Z NEVIHTNI PLOHAMI

Fredi julija ali nekoliko pozneje bodo po napovedih vremenoslovcev močne nevihtne plone, medtem ko bo v splošnem prevladovalo lepo vreme.

Industrijska izvodnja v prvem polletju Za 11,4 odstotka več kot lani

Po podatkih, ki smo jih dobili na Okrajnem ljudskem odboru, je celotna industrija na Gorenjskem v prvem polletju letos dosegla 50,9 % letnega proizvodnega plana. Pri tem je že upeštevani popravljeni (za poldrug milijon dinarjev zvišani) letni proizvodni plan Iskre Kranj, s čimer se je seveda skupni odstotek nekoliko znižal. V primerjavi s prvim polletjem 1959 je letošnja polletna izvršitev proizvodnega plana za 11,4 % boljša (indeks 111,4 %).

Najvišjo izvršitev letnega proizvodnega plana v prvih šestih mesecih letos izkazuje živilska industrija (50,8%), najnižjo pa gradbena industrija (29,8%). Vzrok za to je rekonstrukcija oporne in Dvorski vasi in slaba letna sezona v prvih mesecih leta, tja do maja. Pod planom sta nadalje še gumarska industrija (vzrok je tudi rekonstrukcija, ki je bila končana šele v aprilu) in Iskra Kranj, ki je dosegla 49,3% letnega plana. Iskra predvideva v drugem polletju precejšen dvig proizvodnje, predvsem zato, ker so v prvih šestih mesecih letos imeli težave z uvoznim reprodukcijskim materialom. Izredno slabo se je v prvem polletju odrezalo podjetje TIO Lesce, ki je doseglo le 23,6% letnega proizvodnega plana. Vzrok za to so neurejena kadrovska vprašanja, slabi obrati itd. Elektrogospodarstvo je v prvem polletju doseglo 57,8% plana, Železarna Jesenice 50,8% (težave imajo s pomanjkanjem vagonov za prevoz), Veriga Lesce 50,5%, Plamen Kropa 59,4%, Niko Železniki 45% (vzrok za tako nizko doseganje so bili prvi meseci, ko so dobili zavrnjene elektromotorčke). Pilarna Triglav je dosegla v prvem polletju letos 74,6% letnega proizvodnega plana (skoraj tri četrtine), Lesna industrija 50%, tekstilna industrija 52%, usnjarsko - obutvena 51,3 %, grafična pa 54,3 %. Vsa tekstilna podjetja so plan dosegla, razen Almere, Radovljica, (48,3%), Spik Kranj (48,8%) in Odeja Skofja Loka (48,5%). Pri vseh tekstilnih podjetjih je padla proizvodnja v drugem tromesečju zaradi zmanjšanja povpraševanja na tržišču. Od usnjarskih podjetij sta v prvem polletju pod planom Runo Tržič in Usnjarna Železniki (zaradi pomanjkanja kože), medtem ko so vse usnjarske v okraju presegle polletni plan za 0,6%, čevljarne pa za 1,5%.

PREBIVALCEM KRANJSKE OBČINE IN MESTA KRANJA

V teh dneh je gost Jugoslavije predsednik vrhovnega vojaškega sveta in vlade republike Sudana Ibrahim Abud. Na poti po Jugoslaviji bo prisel tudi v naše mesto in potoval skozi Gorenjsko. Sprejmemo ga kot velikega prijatelja in manifestirajmo naše prijateljstvo do republike Sudan.

Predsednik Ibrahim Abud bo prisel v spremstvu predsednika Tita v Kranj danes, v ponedeljek, ob 16.40 uri in si ogledal tovarno ISKRO, od koder se bo ob 18. uri odpeljal v smeri proti Bledu.

Občinski odbor SZDL Kranj

Henry Moore v Kranju

Kranj, 17. julija
Včeraj ob 18. uri je bila v zgornjih prostorih Mestnega muzeja v Kranju slavnostna otvoritev razstave del angleškega kiparja HENRYJA MOORA. Uvodni govor je imel Cene Avguštin, nato pa je Stefan Eržen povedal nekaj o kiparju in njegovem delu. Otvoritvi so prisostvovali tudi predstavniki British Councila iz Beograda g. Jardine, predstavnik British Councila iz Zagreba gospod Wrathmell, predstavniki Okr. ljudskega odbora Kranj in drugi.

Razstava obsega 28 fotografij skulptur, ki jih je, razen ene, napravil avtor sam, dalje 11 barvnih reprodukcij in 4 manjše originalne skulpture.
Stefan Eržen je poudaril, da je eno izmed bistvenih načel Henryja Moora zvestoba materialu. Leta 1934 je Moore sam zapisal: »Vsak material ima svoje posebne individualne posebnosti. Samo kadar kipar neposredno dela, kadar se aktivno ukvarja s svojim materialom, ta lahko dobi delež v oblikovanju kakšne zamisli. — Kamen je na primer trd in čvrst. Ne bi ga smeli ponarejati tako, da bi se zdel mehko meso. Ne bi

ga smeli siliti v slabosti onstran njegove osnovne sestave. Moral bi obdržati svojo trdo, napeto kamnitost.« Zvestoba posebnim materiala je del Moorovega čustva za naravo samo. Moore snuje svoje skulpture skupaj z naravnim okoljem. Samo na pravem mestu si jih je mogoče zamisliti tako, kakršne bi jih videl rad sam: v prosti naravi.

Henry Moore je na razstavah, ki so potovale po naši državi, zbudil veliko pozornost, mnogo spoštljivih in tudi nekaj besno odklonilnih izjav. Njegova paradokсна umetnost je vsekakor ena najznačilnejših naših dni.

Razstava del Henryja Moora, ki jo prireja Komisija za kulturne zveze z inozemstvom v Beogradu in sodelovanju z Umetnostno galerijo v Mariboru, je bila doslej že v Mariboru in Slovenj Gradcu, iz Kranja pa bo odšla še na Reko v in Banja Luko. —

Nad 2000 otrok na letovanju in taborjenju

SKRB ZA SAMŠKE DELAVCE

JESENICE — V jeseniški železarni je zaposlenih okoli 1200 samških delavcev, ki živijo več ali manj v dokaj neugodnih razmerah. Za te gradijo na Javorniku nov samski dom. Na Jesenicah bodo nadzivali kadrovski dom, z dograditvijo novega internata pa bo tudi sedanji internat Metalurške industrijske šole služil samcem jeseniške železarnice. Za samce so organizirane tri menze, razen tega pa imajo samci na razpolago topli cenični obrok hrane med delom. Te obroke delajo v sedmih zelo okusno in higiensko urejenih jedilnicah. Po obratih so nameščene tudi štiri okrepčevalnice, kjer si lahko delavec kupijo po nabavni ceni razno hladno hrano in brezalkoholne pijače. Uvedba sedmih jedilnic v podjetju in štirih okrepčevalnic, je razen treh obstoječih menz, za samške člane delovnega kolektiva jeseniške železarne velikega pomena.

Jesenice — Občinska zveza društev prijateljev mladine na Jesenicah letos omogoča letovanja in taborjenje velikemu številu otrok s področja jeseniške občine. Ob pomoči Občinskega starejšinskega sveta bo skupno na letovanju in na taborjenju v letošnjih počitnicah okoli 2000 otrok. Letovanja so uredili v Savudriji pri Koprju, od koder se je prva grupa 30 otrok že vrnila. V mednarodni tabor v Strunjan bo šlo te dni 11 najboljših pionirjev iz posameznih krajev občine. Na Stenjaku jih je letovalo že 90, v Trojmanu že tudi nekaj, ostali pa se bodo zvrstili v drugi polovici julija in v avgustu. V Dómu tabornikov pod Golico imajo tudi planinski tabor. Razen organiziranja letovanj in taborov se je Društvo prijateljev mladine na Jesenicah letos prvič odločilo za organiziranje enodnevnih izletov v razne kraje Gorenjske. V četrtek je bilo na takem izletu v Bohinj 73 otrok. Enodnevnne izlete organizira Društvo prijateljev mladine ob pomoči vseh petih stanovanjskih skupnosti s področja Jesenic, ki bodo v ta namen vsakokrat prispevale do 40.000 dinarjev.

Počakajmo 14 dni

Razgovor s predsednikom pripravljalnega odbora za proslavo 900-letnice Kranja

Se štirinajst dni nas loči od praznovanja devetsto letnice mesta Kranja. Zvrstile se bodo številne kulturne in športne prireditve, po okoliških hribih bodo zagoreli kresovi. Na slavnostni seji ObLO Kranj bodo mladinci in mladinke iz nekdanjih partizanskih postojank predali štafetne palice in spomenice. Vsepopoldne bo vladalo praznično razpoloženje. Nekaj več nam je o programu, ki je že dokončno sestavljen, povedal predsednik pripravljalnega odbora tov. Marijan Lombar:

»Prireditve v počastitev Občinskega praznika in 900-letnice obstoja mesta Kranja se bodo pričele v petek, 29. julija z otvoritvijo raz-

stav na Gorenjskem sejmu, na katerih bodo prikazali kulturno in glasbeno življenje mesta Kranja, potem knjižničarstvo in literarno dejavnost Kranja in okolice ter 900 let razvoja Kranja in NOB. Prireditve bodo končane v nedeljo, 7. avgusta, z otvoritvijo kurirske steze na Kalitšice in odkritjem spominskih plošč. Med važnejšimi prireditvami, pripravljenimi v ta namen naj omenim še gledališko predstavo v petek, 29. julija, v Prešernovem gledališču; dr. Bratka Krefta »Velika puntarija« in VIII. mednarodni namiznotenški turnir za pokal Kranja. Sicer pa se bodo prebivalci Kranja in okolice v kratkem seznanili s

celotnim programom, natisnjenim na lepih velikih lepkih.«

»Ali je vaš odbor edini, ki je pripravil program v počastitev tega velikega praznika?«

»Ne, svoje programe prirejajo še Turistično in Opleševalno društvo in sicer od 1. do 7. avgusta, nadalje Osrednja knjižnica v okviru »Tedna knjige« od 27. julija do 3. avgusta in Okrajna šahovska zveza Kranja od 15. do 20. avgusta. Ob Tednu knjige bodo med drugim v Delavskem domu razna kulturno — znanstvena predavanja in dva kulturna večera pod naslovom »Umetnost Gorenjske v besedi, glasbi in sliki«. V

sredini avgusta pa bo šahovski turnir jugoslovanskih mest. Po predvidevanjih bo sodelovalo okrog 70 do 80 mest s približno 260 udeleženci.«

»Kako pa je z zabavnim delom programa?«

»Preskrbljeno je tudi za to in bodo Kranjčani tudi v tem pogledu prav gotovo zadovoljni. Pokrovitelj med programom je Gorenjski sejem, ki bo letos od 29. julija do 9. avgusta.«

Tov. Lombar nam je govoril tudi o obširnem Zborniku, izdanem v ta namen. Zbornik bo obsegal 500 strani in bo bogato ilustriran, vseboval pa bo zelo pomembne članke vidnejših slovenskih kulturnih, znanstvenih in gospodarskih delavcev.

Priprave so torej v polnem teku. Počakajmo še 14 dni in vse si bomo lahko sami ogledali. M. F.

Veličastna proslava 15-letnice osvoboditve v Begunjah

(Nadaljevanje s 1. str.)
čanja družbenega proizvajalca v Jugoslaviji sodi med najvišje na

Govor na svečani tribuni med proslavo

Foto: F. Perdan

Razstava Aero-kluba Jesenice

Ob letošnji 50-letnici jugoslovanskega letalstva praznuje tudi jeseniški Aero-klub 25-letnico svojega delovanja. Razen ostalih prireditev je jeseniški Aero-klub pripravil tudi uspelo razstavo v

avli doma Partizan. Razstava prikazuje pot jeseniškega kluba in današnje dejavnosti v posameznih sekcijah: motorni, jadralni, padalni in modelarski. Razstava bo odprta nekaj dni.

LJUDJE IN DOGODKI

Vzroki vrenj

Belgijci žanjejo danes v Kongu tisto, kar so včeraj sami sejali. Navzile temu še zdalec niso glavne žrtve nemirov v njihovi doverljivi koloniji. Prva žrtev je mlada republika, ki bo ob izdatni asistenci iz tujine stopila skozi resne preizkušnje.

Vesti o domnevnih dejanjih nasilja nad Evropejci v Kongu, posebno pa o obseznosti teh pojavov, je precej težko preveriti. Če je nasilje že bilo, je predvsem rezultat večletne kolonialistične prakse, ki je temeljna zapreka za utrditve neodvisnosti Konga. Ta praksa je onemogočala državljanom Konga, da bi si pridobili izobrazbo, zlasti pa, da bi zraslo domače izobraženstvo. Ta praksa jim je preprečevala priti na karškoleni položaj v administraciji ali v vojski, omogočala je normalno politično življenje, v katerem ljudje pridobivajo izkušnje za neodvisnost in za upravljanje dežele. Kolonialna oblast se je trudila, da bi ohranila moč plemenskih poglavarjev in je močno odgovorna za vse škodljive posledice še živih »plemenskih tradicij«. Kolonialistična oblast je tudi prej in pred razglasitvijo neodvisnosti ter celo po njej, če se izrazimo v najmočnejši obliki, naklonjeno gledala na regionalne separatistične težnje. Ko je postalo jasno, da bo krmilo dežele prišlo v roke radikalne struje Patrice Lumbumba, je kolonialistična oblast bolj ali manj odkrito podpirala vsa opezijska gibanja, ki so se opirala na »regionalne« ali celo osebne motive. To je veljalo posebno za separatistične težnje v Katangi, v najbogatejši provinci Konga, ki je

krila skorajda polovico državnega proračuna. Separatizem v Katangi spodbujajo tudi ljudje sedne Kodezije, ki je pod britanskim upravljanjem. Vse to je privedlo do poskusa odcepiti Katango od Konga. Skratka, ustvarili so vse »pogoje«, da pahnejo neodvisni Kongu v večje težave in nevarnosti kot katerokoli drugo neodvisno afriško državo.

Toda Kongu ni edina država, ki se je prebijala skozi takšno trpljenje. Mar Indija ni preživela ljula velikih pretresov (zaradi

svetu. Glavni činitelji, ki je pripeljal do tega napredka, je predvsem iniciativa delovnih ljudi samih, ki jo novi družbeni odnosi sproščajo. Hkrati s petnajstletnico osvoboditve praznujemo letos tudi desetletnico delavskih svetov. Tisoči, stotisoči delavcev so danes pri nas aktivni upravljalci v proizvodnji. V delavskih svetih in komunah, v organih družbenega upravljanja se danes vrši proces preraščanja oblasti v imenu delavskega ljudstva, v oblasti delovnih ljudi samih; vrši se prehod iz oblasti nad ljudmi, v upravljanje nad stvarmi. ZKJ in SZDL usmerjata ta proces in osveščata delovne ljudi, pri tem pa naše politične organizacije same predstavljajo enega od odločilnih instrumentov družbene samouprave. Sedanji gospodarski uspehi so najslabši dokaz rezultatov novih socialističnih družbenih odnosov. Skladno z objektivnimi zakoni se usmerja družbeni razvoj k odnosom, v katerih bo dosežena skladnost družbene in individualne koristi, ko postaja »napredek posameznika podlaga splošnemu družbenemu napredku.« Družbeno-ekonomske in moralno-politične koristi delovnih ljudi so osnovna gibalna sila družbenega razvoja. Tam je treba omogočiti, da se čim bolj polneje in vestransko uveljavljajo. V tem je smisel naporov za graditev čim boljše sistema delitve po delu, pri čemer je odločilno, da delovni kolektivi, da posameznik preko delavskega samoupravljanja sam pri tem sodeluje.

Premirje v Italiji

Latentna kriza, ki se je v teh dneh pokazala v zelo ostri obliki, je odsev globokih političnih trenj v Italiji. Ne gre samo za spopad med levico in desnico, ampak tudi za notranja gibanja v teh stlah samih, predvsem pa za tavnje v vladajoči demokratski stranki, ki je že več let razpeta med lastno levico in desnico. Prav ta razdeljenost — nekaj časa krepitve levih, nekaj časa pa krepitve desnih sil v stranki, od česar je odvisna tudi usmerjenost vlade pri izbiri zaveznikov, ki bi jo morali podpreti v parlamentu — je pripeljala do latentnih nestabilnosti vseh demokratskih vlad v zadnjem razdobju. To pomeni, da je izhod iz te družbene krize v veliki meri odvisen prav od nadaljnega procesa polarizacije v Italiji, posebno pa od polarizacije v vladajoči stranki, ter od splošne akcije in sodelovanja naprednih sil, od njihovega boja za ohranitev in popolno uresničitev demokratičnih pravic.

Skupnosti proizvajalcev in upravljalcev

Danes se postavlja pred nas z vso ostrino že naslednji problem: ne samo upravljanje znotraj te-

Š sodišča

NEVERJETNA POZABLJIVOST

Gozd kmeta S. M. iz Nomenja resda mejl na gozdno parcelo, last družbenega premoženja, ki jo upravlja Občinski LO Bohinj. Ni pa tako obsežen, da, kot sam trdi, ne bi vedel, od kod do kod segajo meje njegovego gozda. Ko je šel lani v avgustu brez logarjevega odkazila sekati smreke v gozd, je namesto v svojem kar v občinskem gozdu posekal štiri smrekova drevesa v skupni izmeri 2 kubična metra in v vrednosti okrog 15.000 din.

Na sodišču je seveda skušal zvaliti krivdo na svojo pozabljenost, češ da ne gre za namerni posek v tujem gozdu, marveč za pomoto, ker je bil prepuščen, da seka v svojem gozdu. Ker pa je bilo sodišče mnenja, da vsak kmet dobro pozna meje svojih gozdnih parcel, ga je za neverjetno pozabljenost na škodo družbenega premoženja obsodilo na 20.000 din denarne kazni, plačilo stroškov kazenskega postopka in povprečnine 2.000 din. Morda bo ta kazen dovolj resen opomin, da se bo v prihodnje varoval takih zmot, zlasti še zato, ker bo razen kazni moral povrniti občini še škodo v znesku 15.000 din.

FANTOVSKA ČAST

Iz nekega fantovskega prepira, ki pa ni bil tako težke narave, da bi ga ne mogla dru-

Plavalni klub na Jesenicah

Na Jesenicah bo za letošnji občinski praznik dograjeno med drugimi objekti tudi letno kopališče. Pretekli teden je bil na Jesenicah ustanovni sestanek plavalnega kluba, kjer so se odločili, da bodo ob otvoritvi kopališča, 30. julija, priredili prve plavalne tekme pod nazivom »Zelzarske plavalne tekme«. Na sestanku so tudi odločili, da bo občini zbor novega plavalnega kluba v začetku avgusta. Navzoči so bili navdušeni nad novozgrajenim kopališčem; izrazili pa so tudi željo po ureditvi garderobnega trakta, skakalnega stolpa, sončališča ter otroškega bazena. Sodijsko, da bo novoustanovljen klub štel blizu 50 članov.

Š sodišča

gače poravnati, je imel K. J. iz Bohinja še vedno neke neporavnane račune z A. J. Za obračun, ki bi ga po starih načelih zadnjaških nazorih morala je fizično poravnati, pa precej časa ni našel ustreznih priložnosti. Ponudila se mu je šele lani jeseni, ko je opravljal plesarska dela na novi zgradbi zdravstvenega doma v Bohinju. Tu čas se je mimo gradbišča pripeljal z dvokolesom oskudovane. V prepričanju, da neporavnani prepir ogroža njegovo fantovsko čast, je pograbil prigrizke živga apna in mu ga vrge v desno oko. To mu je oko močno razjedlo in v znatni meri ogrozilo vid. Le področje tvojnosti zdravnikov Občine klinike iz Ljubljane se mora zahvaliti, da ni prišlo do hujših posledic. Da tak način obhajanja sporov v času vestranskega razvoja poravnalnih svetov ni dopusten, ga je počutilo sodišče v Radovljici, ki mu je za objestnost, s katero je v znatni meri ogrozil zdravje sotovariša, odmerilo en mesec zapora. Oškodovancu bo moral poravnati še vso nastalo škodo in bolestinno v znesku 14.564 din. Razen tega pa bo moral Zavodu za socialno varovanje poravnati še vse izdatke v zvezi z zdravljenjem A. J., ki niso majhni. Morda ga bo to izučilo, da bo skušal v prihodnje reševati take spore na pametnejši način.

OBYEŠČEVALEC

TELESNA KULTURA

Utrinki z včerajšnjih loških dirk

Ob robu bazena

Na letošnjih dirkah v Škofji Loki so gledalci najbolj pogrešali našega najhitrejšega tekmovalca Leona Pintarja iz Kranja. Dirka se ni mogel udeležiti zaradi poškodbe na nogi še iz opatijskih dirk. Zaradi tega je spremljal potek dirk kar iz svojega avtomobila. Videti pa je bilo, da je bil dokaj nezadovoljen, ker se ni mogel tudi on boriti s svojimi tovariši na dirkalni progi. Toda brez imena Pintarja tudi na teh dirkah ni šlo. Zamenjal ga je braj Janex, ki se je nepričakovano dobro uveljavil, čeprav je šele drugi startal.

Na sobotni uradni preizkušnji za včerajšnje republiško prvenstvo se je pripetila zelo nevarna nesreča, ki se je končala s precej srečnim koncem. Motorist Miletič iz Velenja je v zadnji vožnji v kategoriji motorjev nad 250 cm pri zadnjem zavoju tik pred mostom čez Soro priletel v ograjo. Pri tem je njega in motor vrglo v zrak, tekmovalec Miletič se je samo laže poškodoval na levi roki, medtem ko se mu je motor vnel in nato popolnoma zgorel.

Najbolj »agilni« pri tej nesreči so bili prav gotovo škofojloški gasilci, ki so prišli na kraj nesreče šele potem, ko je na cestni ostalo le nekaj pepela in razgorelega železa.

Na škofojloških dirkah je nastopila tudi edina tekmovalka, neustrašena Mara Bratina iz Nove Gorice. Svojo drznost je pokazala zlasti na sobotnem uradnem treningu, ko je prišla tretja na cilj, čeprav je na startu zamudila več kot kilometer. Na takih dirkah, kot je bila škofojloška, tekmovalci namreč startajo z ugaslimi motorji in njej motor na startu ni hotel vzgati in je zamudila precej dragocenih sekund.

Najbolj nedisciplinirani na dirkah so bili prav gotovo gledalci, ki so v trenutku, ko se je zgodila nesreča pri mostu čez Soro, enostavno vdrli na cesto, čeprav je bilo na dirkalni stezi še precej tekmovalcev. Le največji prizadevnosti rediteljev in samih tekmovalcev, ki so bili še na progi, se moramo zahvaliti, da ni prišlo do hujših nesreč.

Pretekli četrtek je bil na uradnem obisku v Kranju predsednik Plavalne zveze Jugoslavije tov. Detelič. Prišel si je ogledat gradnjo zimskega bazena. Plavalna zveza Jugoslavije namerava ta bazen uporabiti kot tip zimskega plavališča, kakršen naj bi se gradil po vsej državi. Kranjska zamisel pokritega bazena je najbolj prikladna za jugoslovanske razmere, predvsem zato, ker niso za gradnjo potrebna prevelika finančna sredstva. PZJ se zanima za gradnjo tega bazena tudi zato, ker namerava Kranj določiti kot tretji plavalni center v Jugoslaviji.

Ob obisku je predsednik Plavalne zveze Jugoslavije tudi ponudil Kranju gostovanje najboljših japonskih in avstralskih plavalcev, ki bodo obiskali Jugoslavijo po olimpijskih igrah v Rimu. Kranjska športna publika bi tako konec septembra imela priliko videti najboljše plavalce na svetu — JAMANAKO, DAVITTA, FRASERJEVO, brata in sestro KONRADS in druge. Vodstvo kranjskih plavalcev že proučuje možnost organizacije tekmovalca teh najboljših tekmovalcev na svetu.

V četrtek bomo v kranjskem bazenu spet videli goste iz Zahodne Nemčije. Baletke na vodi iz Osnabrucka bodo nastopile na mestnem kopališču s popolnoma novim programom, pa tudi v plavalnih točkah se bodo pomerili domači plavalci z gosti. Prireditelji bodo poskrbeli za ta nastop posebno razsvetljavo, ki bo brez dvoma napravila prireditev še privlačnejšo. Pričetek bo ob 20.30 uri.

Kranjčani med najboljšimi

Pretekli teden je bilo strelišče ob Dolenjski cesti v Ljubljani prizorišče napetih tekmovalca za republiško prvenstvo v streljanju. Pokrovitelj prvenstva je bil predsednik Ljudske skupščine LRS, tov. Miha Marinko. Tekmovalci so se udeležili tudi strelci iz kranjskega okraja, ki so dosegli zelo lepe uspehe. V streljanju z vojaško puško je ekipa Kranja osvojila tretje mesto (1823 krogov) za Ljubljano in Celjem. V hitrem streljanju z vojaško puško so bili Kranjčani drugi, saj so v 39. sekundah dosegli 231 krogov; Petrel pa, ki je bil najuspešnejši Gorenjec na prvenstvu, je v tej disciplini zasedel drugo mesto (1074). V streljanju z vojaško pištolo je postal novi slovenski prvak Petrel (501), ekipa iz Kranja pa je bila druga. Tudi pri hitrem streljanju s pištolo je bil najboljši Petrel in je zanesljivo osvojil naslov republiškega prvaka. Kranjčani so bili še prvi v streljanju z malokalibrsko puško, pri posameznikih pa Zadržnik iz Kranja. Pri mladincih so bili obakrat prvi strelci iz Kranja — MK olimpijski match in MK puška -CZ-. Tudi članice iz Kranja so se dobro odrezale in so zasedle tretje

mesto, z Otrino, ki je bila tudi tretja. Gorenjeci so s tega prvenstva in tekmovalca za pokal tovariša Mihe Marinka prinesli kar tri prva, tri druga in štiri tretja mesta v ekipnem tekmovalstvu ter tri prva, štiri druga in štiri tretja mesta pri posameznikih. Vsekakor lep uspeh za kranjski okraj.

Zanimanje za šah v Senčurju

Šah ima tudi v Senčurju dosti ljubiteljev, ki organizirano delujejo v kulturno prosvetnem društvu Svobode. V torko so odigrali troboj s šahisti iz Kamnika in Velesovega ter organizirali simulanko z mojstrskimi kandidatom Cudermanom iz Kranja na 20 deskah. Zlasti za zadnje prireditev je vladalo v Senčurju veliko zanimanje, vendar zaradi pomanjkanja prostora ni bilo mogoče vsem ustreči. Zal je bilo opaziti, da sicer borbenim načinom manjka še precej teoretičnega znanja, zato je mojstrski kandidat brez težav zmagal z visokim rezultatom 19 : 1. Remizirala sta Valentin Peštar in Jože Rehberger.

nezgode

S. B. iz Kranja si je pri stroju priščipnila in poškodovala prstanec leve roke.

C. M. iz Kokre si je težje poškodoval levo nogo, ko se je pri vožnji z motornim kolesom zaletel v avtomobil.

M. K. iz Kokre si je pri trčenju s kolesom zlomil ključnico.

M. F. z Visokega je padla s česnje in si zlomila levo nogo.

M. P. s Huj je stroj zagrabil mezinec leve roke.

M. V. iz Kranja je pri prometni nesreči dobil težje poškodbe na glavi.

gibanje prebivalstva

NA JESENICAH

Rodile so: Rožič Damira — dečka, Novak Magda — dečka, Potočnik Mira — deklico, Repinc Ana — deklico, Bahun Slavka — dečka, Zimbovski Pavica — dečka, Močnik Olga — deklico, Pregelj Sonja — dečka, Mohorič Jožica — dečka, Cimičević Vahida — deklico, Odar Marija — deklico, Šmid Živka — deklico, Janša Marija — dečka, Dolinšek Julka — deklico, Čušin Ana — deklico, Romih Olga — deklico, Jerkič Ljilija — dečka, Papler Polonca — deklico, Čimžar Radoslava — deklico, Mikolič Francka — deklico, Faletič Valerija — deklico, Balič Ajka — dečka, Krupenko Helena — deklico, Mandelje Fanj — dečka, Mulej Milka — dečka, Jus Franciška — dečka, Prek Štefka — deklico, Smrekar Marija — dečka, Simnovčič Marija — dečka, Legat Slavka — deklico, Zima Marija — dečka, Skočir Justina — deklico, Leskovar Ivanka — dečka.

Poročili so se: Ljube Stanislav, tov. delavec in Tomšič Julija, kmečka delavka; Franko Viktor, tov. delavec in Mihelič Karolina, tov. delavka; Košir Stefan, trg. pomočnik in Štefe Marija, tov. delavka.

Umrli so: Lukan Filip star 68 let, Vatovec Franc star 59 let, Mežnarč Marija stara 64 let, Kovačič Ivan star 77 let, Hafner Jakob star 76 let, Čop Karer star 60 let, Fantur Marija stara 72 let.

kino

Jesenice »RADIO«: 19. in 20. julija ruski film BALADA O VOJAKU

Jesenice »PLAVZ«: 18. in 19. julija ameriški barvni kinemascope film VISOKI TUJEC

Bled: 18. julija ameriški barvni film ZBOGOM OROŽJE, predstave ob 18. in 20.30 uri, 19. in 20. julija italijansko francoski barvni film KOCKAR, predstave ob 18. in 20.30 uri

Radovljica: 19. in 20. julija italijanski film RIMLJANKA, 19. julija predstava ob 20. uri in 20. julija predstavi ob 18. in 20. uri

Tržič: 19. in 20. julija italijanski barvni film DOKTOR IN NADDOKTOR

Kranj »STORŽIC«: 18. julija ameriški barvni film ARRIVERDICI ROMA, predstave ob 16. in 18. in 20. uri, ameriške barvne risanke SILJA V AFRIKI, matineeje ob 10. uri, 19. in 20. julija jugoslovanski film KOTA 906, predstave ob 16. in 18. in 20. uri, matineeje istega filma ob 10. uri

Letni kino »PARTIZAN«: 18. julija jugoslovanski film KOTA 906, 19. in 20. julija amer. barvni film SLAB DAN V BLACK ROCKU, predstave ob 20.30 uri

Stražišče »SVOBODA«: 19. julija premiera španskega filma DOBRODOŠEL GOSPOD MARSAL, predstava ob 19.30 uri

Cerklje »KRVAVEC«: 20. julija španski film DOBRODOŠEL GOSPOD MARSAL, predstava ob 20.30 uri

Škofja Loka: 19. in 20. julija italijanski film IZZIVANJE, 19. julija predstava ob 20.30 uri, 20. julija ob 18. in 20.30 uri

Kamnik: 18. julija ruski barvni film TIHI DON III. del, predstava ob 20. uri, 19. in 20. julija ruski film IVAN GROZNI, I. del, predstave ob 20. uri

Duplaca: 20. julija ameriški film NAJHITREJSI REVOLVERAS, predstava ob 20. uri

tržni pregled

V Kranju

Fižol v zrnu 50 do 80 din, mleko 30 din, ajdova moka 65 do 70 din, jesprenj 70 din, kaša 80 do 85 din, krhlji 50 do 60 din, krma za kokoši 40 do 45, proso 40 do 45 din, oves 25 do 30 din, koruza 40 do 45 din, lisičke 30 do 40 din, maline 150 din za liter, strožji fižol 90 do 100 din, strožji grah 80 do 90 din, sir skuta 100 do 120 din, surovo maslo 560 din, jedilne buče 60 din, čebula 50 do 70 din, krompir stari 18 din, krompir novi 28 do 30 din, sladko zelje 30 do 40 din, solata 35 do 40 din, pesa 40 do 45 din, česnje 70 do 80 din, gobe 300 do 400 din, cvetača 100 din, kumarice 70 do 100 din za kg, jajca 20 do 22 din, kokoši 600 do 700 din, piščanci 250 do 350 din, česen 10 do 15 din, zajci 300 do 400 din za komad, smetana 15 din, špinača 20 do 25 din za merico.

mali oglasi

PRODAM
Prodram Puch Roller 125 ccm. Drašler, St. Zagarja 52 2735
Najugodnejše prodam odlično ohranjeno spalnico z vložki in marmorno ploščo, primerno za spomenik 70 x 55 x 5 cm. Ogled od 25. julija dalje, samo popoldne. Naslov v ogl. odd. 2737
Prodram motorno kolo Triumpf 250 ccm. Vodopivčeva 13, Kranj 2742

Prodram Vespo GS 150 ccm, registrirano. Likozarjeva 11, Primškovo 2745
Okna za delavnice 150 x 150 — 6 kosov, prodam. Čemažar Ivan, Forme 12, Zabnica 2753
Električni štedilnik EKA — popolnoma nov — poceni prodam. Čemažar Ivan, Forme 12, Zabnica 2755
Prodram rezan stavbni les. — Naslov v ogl. oddelku 2784
Prodram ali zamenjam za krave, ki bo teletila, zelo dobro ohranjeno mlatnico, ki trese in meta. Prosen Franc, Strahinj 10, Naklo 2785

Prodram motorno kolo Horeks Regina 400 ccm, tip 1956, odlično ohranjeno. Benedičič Silvester, Pševc 6, Kranj 2788
Po zelo ugodni ceni prodam dobro ohranjeno pohištvo iz hrastovega lesa: sobno kredenco, raztegljivo mizo s šestimi stoli, knjižno omaro, pisalno mizo in velik kavč. Naslov v oglasnem oddelku 2787

Prodram novo spalnico in več drugih posameznih kosov. Naslov v oglasnem oddelku 2788
Prodram motor DKW 350 ccm v dobrem stanju po nizki ceni. Naslov v oglasnem odd. 2789
Prodram 3 diatonično harmoniko ali zamenjam za kolo. — Strahinj 9, Naklo 2790

KUPIM
Kupim neuporaben šivalni stroj — lahko tudi samo stojalo. Ponudbe oddajte v oglasni oddelku pod »Neuporaben« 2791

RAZNO
Stanovanjska skupnost Center Kranj razpisuje mesto perice. — Nastop službe takoj. Pismene ali ustmene ponudbe sprejema servisna služba stanovanjskih skupnosti, Kranj, Tavčarjeva 45 (vhod iz dvorišča) 2792
Sprejemam vajenca-ko za brivsko frizersko stroko. Nastop takoj. Janex Fojkar, frizer, Škofja Loka, Sp. trg 1 6 2793
Zdravo mlajšo upokojenko bi sprejela majhna družina v Kra-

Večje število

nekvalificiranih delavcev in delavk

ki imajo možnost priučetve na strojih s p r e m e v zaposlitvev TOVARNA RASTLINSKIH OLJ IN OLJNIH IZDELKOV BRITOF PRI KRANJU.
Zglasite se osebno na tajništvo podjetja. — Stanovanje ni zagotovljeno.

(Nadaljevanje in konec)

Nekoč je živel mlad fant, lep in poln življenja. Služil je v črnomoški, morda pa tudi v balisti ali tihomorski floti. Sanjal je o prelepi morski deklici in v svojem mladostnem zanosu si je dal njeno podobo ovekovečiti na svojih prsih. Okraski na plečih in lehtih so tvorili dostojen okvir ljubljani podobi.

Danes pa stoji na pisalni mizi komandanta taborišča svetilka s senčnikom, izdelanim iz najfinjšega pergamenta in prelepa morska deklica zre z ljubeznivim nasmehom s tega senčnika na komandanta. Gospa soproga komandanta pa ima ročno torbico, lično manikirko in še razne druge drobnarije iz enaknega materiala.

Pa ogrodje svetilke? Pri natančnejšem ogledu vidi mo, da je sestavljeno iz kosti neke znane živali, ki ji učenjaki pravijo »homo sapiens«, navadno zemljani pa ji rečemo »človek«.

Pa bi še kdo rekel, da nacisti nimajo »umetniškega okusa«?

nju za nekaj ur dnevno. Ponudbe oddati v oglasni oddelku pod »Zelo lahko delo« 2794
Najditelja torbice s kopalčkami, prosim vrniti proti nagradi na naslov v ogl. oddelku 2795
Bolnišnica za ginekologijo in porodništvo Kranj sporoča, da v dneh od 25. julija do vključno 3. avgusta ne bo sprejemala porodnic in ginekoloških pacientk zaradi nujnih notranjih pleskarskih del 2796

objave

Državni zavarovalni zavod v Radovljici nas je obvestil, da je izplačal našemu naročniku Jenku Janezu, Srednja vas 39, Senčur začasno nesposobnost za delo 48.300 din, oškodnino za invalidnost 25 odstotno akontacija din 200.000.— in iz naslova nezgodnega zavarovanja rednik naročnikov Glasu Gorenjske prav tako din 10.000.—, skupaj 258.300 din.

R A Z P I S

Komisija za štipendije pri Trgovski zbornici Kranj, razpisuje na podlagi 29. člena Temeljnega zakona o štipendijah (Ur. list FLRJ št. 32/54).

Štipendijo za študij na Soli za umetno obrt v Ljubljani. Višina štipendije je do 6.000 din. Prosilci morajo vložiti prošnjo na Komisijo za štipendije pri Trgovski zbornici Kranj, Prešernova ul. 11/II.

Prošnji je priložiti:
a) podroben življenjepis
b) zadnje šolsko spričevalo
c) potrdilo o imovinskem stanju staršev prosilca.
Rok za vlaganje prošenj je 31. julij t. l.
Komisija za štipendije TZ Kranj

Z A H V A L A

Vsem, ki so ob izgubi našega dragega očeta

FRANCA OSTERMANA

krojaškega mojstra z nami sočustvovali, ga pospremil na zadnji poti ter darovali cvetje in vence, se najlepše zahvaljujemo. Posebej se zahvaljujemo sosedom, bratom in gasilskim društvom. Iskrena zahvala zvonarjem in g. župniku. Lepa hvala poveljniku gasilske čete za poslovitve besede ob odprtjem grobu. Hvala dr. Bohincu, ki mi je lajšal trpljenje zadnje dni.
Sinovi, hčerke in ostalo sorodstvo

glavnem stanu komandanta so njene tipalke. PARTIJA!
V kamnolomu je omagal suh dolgin, skoraj dva metra meri, tehtnica pa mu kaže s cunjami in cokolami vred komaj 56 kg. Oprt na tovariše se je komaj privlekel v taborišče, na apel ga morajo že nositi, po apelu pa ga odnese v bolnico — revir. Tam ga sprejme v oskrbo zdravnik, tudi pripornik, Nemeč, »marksistična svinja«.
Ne ve zakaj, toda onemogli se mu izpove in odkrije vse tisto, kar je tako skrbno skrival pred inkvizicijskim sodiščem. Pa ga prosí, naj ga z injekcijsko iglo reši vseh nadaljnjih muk.
Zdravnik — tovariš ga prodorno gleda.
»Titovec si in umri bi rad?« ga vpraša. —Ne, nimam zdravil zate. Toda domovino imaš, ženo in otroke. Oni te potrebujejo. Zato moraš živeti!« To čudovito zdravilo je pomagalo!
Vsak dan odhajajo v zunanje delovne komande transporti pripornikov. Naslovi teh komand so le šifre. Najstrašnejša pa je »Dora«. Nihče se še ni vrnil od tam. In vendar vemo: to je v živo skalo vsakana podzemna tovarna v Nordhausenu v vnožju Harza, kjer izdelujejo sestavne dele nekoga strašnega orožja, imenovanega »V1« in »V2«. Časopisi vsak dan prerokujejo, da

Zdenko Dolinar

K. L. Bu.

bo to orožje prineslo rajhu končno zmago.

Tovariš pride k meni.
»K poštni cenzuri greš delat. Glej, da si pridobiš zaupanje esesovcev.« Delo ni težko — pišem po nareku v glavnem naslove in brezpomembne dopise na razne taboriščne komande, vse pod šiframi, pravega naslova ne smem vedeti. Pravi naslov si so v registratorju v omari pod stroгим nadzorom šarfrirerja.

Danes mora oditi nov transport — 3000 ljudi v komando »S-III«. Nova, neznana komanda; le slutimo, da je to nova izdaja »Dore«. Tovariš, ki me je poslal na pošto, pride zopet k meni: »Poizvedi, kje je »S-III«.
Mine dan, dva, mine teden in prilika se še ni ponudila. Nekega dne pa sem sam s šarfrirerjem v pisarni. Ta se za trenutek oddalji. Hitro registrator v roke in že imam šifro. Komaj utegnem zapreti omaro in vrata se zopet odpro. Neskončno dolg je bil ta dan. Zvečer pa povem tovarišu: naše število naglo raste, kmalu

nas je čez 5000. Berlin je obkoljen, zahodne sile stojijo na Renu; kmalu bo konec!
Angleški radio poroča: »Naše čete so prodrle do zloglasnega taborišča Bergen v Lüneburgu, našle pa so le kup pepela in zoglenelih kosti. Herrnvolk je hotel zabrisati vse sledi svojih zločinov.«
Preko trojk zveemo, da imamo v taborišču skrito tudi orožje. Torej se bomo uprli!
1. aprila je ameriška V. Pattonova armada že pri Eisenachu, komaj 50 km od Buchenvalda. Torej bodo jutri lahko že pri nas. Pa so se zataknili in namesto njih pride povelje za evakuacijo. Zver še ni sital!

Naš komite pa tehta položaj: V taborišču 56.000 do smrti izžrpanih ljudi, 92 pušk, en lahki mitraljez in nekaj ročnih bomb — zunaj pa 3000 do zob oboroženih esesovcev — 50 km do fronte. V takem položaju je prebroj nemogoč! Evakuacija je v polnem teku. Vsak dan odhaja kolona nekaj tisoč ljudi, za njo pa kamioni, ki pobirajo onemogle in jih voziyo nazaj v krematorij. Ta ne mere več prebaviti tega obilja, zato se pred njim nabirajo cele skladišnice trupel — kot drva.
V začetku leta 1945 se živčna vojna stopnjuje do skrajnosti. Evakuiranci iz taborišča na vzhodu in zahodu prihajajo v naše taborišče. Gneča je nezmožna, dan. Zvečer pa povem tovarišu: naše število naglo raste, kmalu

alarm oznanj bližanje tankov, ki nas bodo osvobodili. V neposredni bližini je slišati topovski in mitraljejski dvoboj. Krogle osvoboditeljev že žvižgajo čez taborišče. Komandant izda povelje: »Taborišče požgati!«

Sedaj napoči pravi trenutek. Predno utegnevo privleci pripravljene metalce plamenca, pomede dobro namerjena salva iz 92 pušk na mah vse stražarje z njihovih stolpov. Udarne čete pripornikov razbijejo na vse strani s bombami žično ograjo in se spoprimejo z mitraljejskimi gnezdi in krdeli dresiranih psov. Presenečenje pri naših »čuvarjih« je popolno. S te strani niso pričakovali napada!

Po dva kilometra oddaljeni cesti ropotajo Shermani in rigajo iz svojih topov. Kake pol ure traja zmeda — potem pa ni videti nobenega esesovca več. Skozi gozd se spustimo do ceste.
Tam stoji Sherman, zraven njega pa čepi gruča zbeganih in sedaj čisto ponižanih uniformiranih pripadnikov Herrenvolka. Nič več gosposkega ni na njih, nasprotno — prav bedni so videti.
Tankisti pa zvečijo svojo gu-mo, se nam začetovlno režiyo in ponujajo čokolado, kekse in cigarete.
Svobodni smo!

Naš film v Karlovih Varih

Pred tednom dni se je v Karlovih Varih slovesno začel 12. mednarodni filmski festival. Po številu udeležencev je to ena največjih filmskih manifestacij, saj sodeluje na festivalu z igranimi, dokumentarnimi, risanimi in lutkovnimi filmi kar 47 držav. Značilnost za letošnji festival je predvsem ta, da sodeluje največ držav z mladimi kinematografi. V prvih festivalskih dneh so predvajali predvsem lutkovne, risane in kratkometražne filme. Tu je sodelovalo 15 držav z 20 filmi, med njimi tudi Jugoslavija z Vukotičevima risankama »Koncert za strojnice« in »Picol« ter Ranitovičevim lutkovnim filmom »Srce v snegu«. Kljub pričakovanjem se naše risanke niso uvrstile med nagrana dela. »Picol« je dobil samo po-
bvalo.

Festival v Karlovih Varih se je začel s predvajanjem sovjetskega filma »Balada o vojaku«, ki pa ni bil uvršten v konkurenčno skupino filmov, kakor ostali 4 sovjetski filmi.

13. julija je bil na sporedu jugoslovanski igrani film »Veter je ponehal ob zori«. Predstava se je udeležil tudi jugoslovanski ambasador v Pragi Jakša Petrič. Navzoči so bili tudi člani jugoslovanske filmske delegacije, med njimi tudi igralci tega filma Radoš Novaković, Dara Calenič in Branko Pleša. Če bi sodili po aplavzu, s katerim so gledalci pozdravili naš film in po številu praznih sedežev ob koncu predstave (v Karlovih Varih publika enostavno odhaja s predstave, če ji film ne ugaja) bi lahko ocenili sprjem našega filma kot zadovoljivo. Prve kritike priznavajo našemu filmu, da je profesionalno dobro izdelan, da je v njem nekaj dobrih scen in igralskih storitev, toda pristavljajo, da »Veter je ponehal ob zori« ne spada med vrhunske storitve.

Najbolj nenavaden dogodek v zadnjem času se je prav gotovo zgodil v Kongu. V nekem vojaškem taborišču v bližini Leopoldvillae je prišlo do izgrediv zaradi nezadovoljstva več desetih pripadnikov vojaških sil Konga proti vladi. Povzročitelji neredov so bili evropski oficirji in podoficirji. Pri neredih pa so sodelovale tudi belgijske čete. — Vlada republike Konga je takoj poslala generalnemu sekretarju OZN Daggu Hammerskjöldu brzojavko, v kateri odločno protestira proti belgijski vojaški intervenciji. Vmes je takoj posegla Organizacija združenih narodov, kjer je Varnostni svet izglasoval z 8 proti 3 vzdržanimi glasovi resolucijo, da se belgijske čete umaknejo z ozemlja Konga. Hkrati pa so Združeni narodi poslali v Kongo tudi svoje oborožene sile, ki bodo skrbale za red in mir v tej miadi neodvisni deželi črne Afrike. Na sliki: neredi v taborišču blizu Leopoldvillae.

POLOVICA OTROK BREZ SOLI

V poročilu, ki ga je objavila UNESCO, je rečeno, da 45 odstotkov šoloobveznih otrok na vsem svetu ne obiskuje nobene šole. V poročilu je tudi rečeno, da je treba storiti resne ukrepe, da bi se povečalo število osnovnih in srednjih šol. V naslednjih štirih letih bo polovica skupnih sredstev, ki bo z njimi razpolagala UNESCO, uporabljena v te namene.

»Evropski sputnik«

Ce bo šlo vse po sreči, ga boe izstrelili leta 1962

Tudi Zahodna Evropa bo kmalu stopila v vseмирsko telmovanje. Če bo šlo vse po sreči, bo »evropski sputnik« z zastavicami desetih evropskih držav zletel v vsemirje leta 1962. Pred nekaj dnevi so znanstveniki desetih evropskih držav na sestanku v Parizu izdelali prvi načrt za raziskovanje vsemirja.

Ideja o »evropskem sputniku« se je rodila na mednarodnem zborovanju znanstvenikov za raziskovanje vsemirja januarja letos v Nizzi. Največ navdušenja za uresničenje tega načrta so pokazali Angleži.

Francoska vlada je odobrila znesek 130 milijonov novih fran-

kov za raziskovanja na področju »vseмирskih raket«. Velika Britanija je predlagala svojo raketo »Blue streak«, ki naj bi izvršila prvi vsemirski polet. Francozi pa se potegujejo, da bi uporabili v ta namen njihovo raketo, ki je baje prav tako močna.

Zahodna Evropa pa se še ni zedinila, katera od obeh raket bo prva krenila v vsemirje. — Prav tako se še ni zedinila glede kraja, od koder bi raketo izstrelili. Britanci predlagajo svoj poligon v Avstraliji, Italijani predlagajo Sardinijo, Svedsi so za svoje naprave na Severnem rtu, medtem ko vztrajajo Francozi pri Sahari.

Heinz Pohlmann oprostěn ZARADI POMANJKANJA DOKAZOV

Heinz Pohlmann, domnevni morilec Rosemarie Nitribitt, je bil pred frankfurtskim sodiščem oproščen zaradi pomanjkanja dokazov. Pred nabitjo polno dvorano je predsednik sodišča Dreyzel izrekel besedo »Freigesprochen« (oprostěn). Mnogi v dvorani so zaploskali. Medtem ko je Heinz Pohlmann planil v jok.

Ko je v sodni dvorani spet zavladal mir, je predsednik pripomnil, da bo država plačala stroške obravnave, potem pa nadaljeval s podrobno obrazložitvijo razsodbe.

Dreyzel je poudaril, da so se motili tisti, ki so pričakovali od obravnave velike senzacije. — »Proces, ki smo ga vodili«, je

dejal, »je imel en sam cilj: ugotoviti resnico. Obtožba je glede Pohlmannu stala na stališču, da gre za roparski umor. Toda obtoženi svoje krivde ni nikoli priznal, prav tako pa tudi ni dokazov o njegovi krivdi.«

»Obravnava je pokazala«, je nadaljeval predsednik sodišča, »kako nevarno je povzemati prenašljive zaključke iz posameznih dejstev. Neki policijski funkcionar je kot pričča izjavil, da se našli v stanovanju Nitribittove spuščene zavese, kar naj bi kazalo, da se je zločin zgodil ponoči, toda izpovedbe drugih prič so tako razvlekale ure, ob kateri naj bi se zločin zgodil, da je naposled sodišče lahko samo presodilo, da je bila Rosemarie umorjena med 17.15 uro dne 29. oktobra in 11. uro 30. oktobra leta 1957.«

Sive hlače, ki jih je Pohlmann nosil 29. oktobra popoldne in na katerih so bili najdeni sledovi krvi, prav tako za sodišče niso zadosten dokaz krivde. Potrjeno je sicer, da je ob 17. uri tega dne obtoženi hlače odnesel prič Werner, češ naj jih popravi. Verzija, da je Pohlmann ubil Nitribitto nekaj pred 17. uro, ni verjetna, ker je časovno razdobje prekratko.

Kar zadeva dokaz denar, ki ga je Pohlmann odšel po zločinu, sodi sodišče, da se je obtoženemu posrečilo dokazati, da je imel denar že pred 29. oktobrom 1957, čeprav je bil hkrati zadolžen.

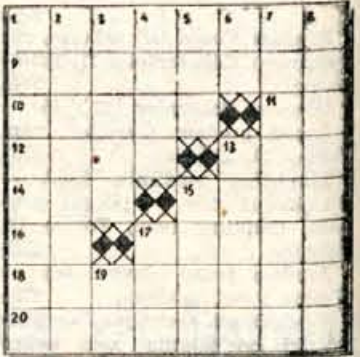
Skratka, na Pohlmannu nemo- ra pače sum v zvezi z nekaterimi rečmi, je izjavil predsednik sodišča, vendar ni moč reči, ali bo tožitelj vložil priziv.

Vendar Pohlmann po tej spre- stitni sodbi ni prišel na prostost, ker mora odsedeti še leto dni zaradi neke druge obsodbe.

Dirigirana operacija

Neki zdravnik v Bariju je vodil preko radia, na razdaljo več tisoč kilometrov, težaven kirurški poseg. Pristaniška radijska postaja je sprejela SOS poziv neke tovorne ladje, ki je bila na poti proti senegalski obali. Ladjski kapitan je prosil za zdravniški nasvet, ker je nekega člana njegove posadke hudo poškodovala riba žagarica. Kapitanu so po radiju takoj odpasli navodila; nakar je zdravnik v Bariju vodil operacijo, ki je trajala več ur. Pacient je že izven nevarnosti.

Križanka

Prva številka velja za ved- ravno, druga za navpično: 1., 1. ohromelost, 2. brezimen, ne- podpisani, 10., 3. sonarodnjak, 11., 19. italijanski spolknik, 12., 14. pokrajina v Vietnamu, 13., 17. kurir, 14., 5. geometrijski prijem, 15., 15. vrsta majhnega konja, 16., 6. začetnici hrvatskega pes- nika in politika (1814-1890), 17., 13. stalna pesniška oblika, 18., 7. dobivati liste (drevo), 20., 8. ma- tematik, ki se ukvarja s posebno panogo geometrije.

MLADA RAST

Naš mali razgovor

Mladi tehnik

Dragi pionirji!

V »Mladi rasti« začnemo danes z novo rubriko »Naš mali razgovor«, kjer vam želimo predstaviti pionirje, ki so prav poseben delavni na kateremkoli področju. Prosimo vas, da nam tudi vi sami predlagate svoje tovariše, ki bi prišli v poštev.

Danes vam predstavljamo 12-letnega učenca osnovne šole Kranj - Primskovo JOZA ŠIFKOVIČA.

»Slišali smo, da si zelo navdušen za tehniko. Kdaj se je to Tvoje zanimanje začelo in kje mu je vzrok?«

»Ze ko mi je bilo 6 let, mi je prijatelj Milan posojal tehnične knjige in igrače in mi s tem vzbudil zanimanje za tehniko. Ker takrat še nisem znal ničesar sam narediti, sem zamenjaval vse mogoče stvari za vse, kar je dišalo po tehniki.«

»No, pozneje si začel tudi sam delati, ali ne?«

»Da, sem član Radiokluba, kjer sem tudi obiskoval radioamaterski tečaj. Razen raznih drobnarij sem naredil 3 detektorje, 3 aparate za od- dajanje Morsejevih znakov, telefon na elektromotorček in tako dalje.«

»Kaj delaš zdaj?«

»Zdaj izdelujem enoevni baterijski radio in dva sve-

tlobna oddajnika za Morse- jevo abecedo.«

»Kako gledajo starši na Tvojega konjička?«

»Kar všeč jim je, posebno še, ker si denar za material priskrbim sam z zbiranjem in prodajanjem starega papirja in drugih podobnih stvari.«

»V šoli si zelo dober uče- nec. Kateri predmet imaš najraje?«

»Tehnični pouk, na drugem mestu pa je matematika. Ze- lim si, da bi nadaljeval šol- lanje na Srednji tehnični šo- li.«

»Čitaš »Mlado rast?«

»Da, redno. Včasih tudi so- sodelujem s krajšim prispev- kom.«

»Zeliš še kaj povedati za za konec?«

»Vesel bi bil, če bi v »Mla- di rasti« objavljali slikanico v nadaljevanjih.«

Binček - strelec

DONALD HONIG

Človek na nebotičniku

Odšel je zdoma in taval po ulicah do polnoči. Zjutraj, ko se je prebudil, je vedel, kaj mu je storili. Odšel je v hotel in najel sobo v zadnjem nadstropju. Portir je mislil, da izbira sobo zaradi cene, toda on je vedel, da cena pri tem ne igra nobene vloge.

Ni se bal, ki so ga stopil na napaše. Počutil se je priklenjenega med stavbe, ki so ga obkrožale. Spodaj na ulici je bilo pravo človeško mravljišče. Brž so prišli gasilci in razprostrli mrežo. Prava reč! Kako naj zadržijo telo, ki bo padlo iz šestindvajsetega nadstropja? Na noben način se mu niso mogli približati. Gasilske lestve niso mogle seči tako visoko.

— To kar hočete storiti, nima nobenega smisla. — mu je dejal človek, ki je pravkar pomolil glavo skozi okno. — Zdravnik sem in lahko vam pomagam.

— Odkod nenadoma taka skrb zame, ko se niti ne poznamo? — je vprašal Adams. — In kako veste, če vam bom sploh mogel plačati vaš trud?

— Denar v tem primeru sploh ni važen, gospod Adams, bodite pripravljeni.

— Prepozno doktor. Pobriganje se za nekoga, ki ste mu resnično potrebni. Meni niste.

Zdravnik zgine in na oknu se spet pojavijo duhovnikova glava.

— Ali lahko kaj storim za vas? — je vprašal.

— Ne, — je kratko odvrnil Adams.

— Zelite morda, da vas pustimo samega, da boste razmislili?

— To je vse, za kar bi vas prosil.

Duhovnikova glava je zginila v sobo, od koder se je začel pritajen šepet. Ljudje so iskali možnosti, da ga nagovore, naj spremeni svojo odločitev. Tedaj se je spet pojavil policaj. Adams je vedel, kaj hoče. Policaja je njegova namera zadevala neposredneje kot ostale, zato bo naredil vse, da prepreči tak primer na svojem področju.

— Veš, Adams, — pravi policaj in pomeli negre skozi okno ter sede na napaše — jaz sem zapustil svoje delovno mesto. Sedaj bi moral biti na ulici in usmerjati promet, toda zaradi tebe sem tu.

27	15		28		21	5
	25			10	13	
22	8		3			
1	19	26	6	18	9	21
11	17	23	7	4		24
				14	20	16

Znate šteti do 28

Res neumno vprašanje, ali ne? Saj vas menda že od vašega petega leta naprej ni nihče spraševal take stvari. Številke še tudi niste pozabili, saj še ni dolgo, kar so se pričele počitnice. Čeprav vse to drži, vam vseeno svetujem, da z uro v roki tek- mujete med seboj, kdo bo našel vse številke po vrsti in uporabil za to najmanj časa!

— Tedaj lahko tu tudi estaneš. Promet je popolnoma ustavljen.

Policaj se je zasmejal. — Točno, — de in zamahne z roko. — Ljudje spodaj čakajo, da skočiš. Oni čakajo prav na te.

— Čakajo prav na to? — ponovi Adams. Tako je! Pripravljeni so, da boš skočil in žele te videti. Ne boš jih razočaral, mar ne?

Adams se zazre v globino in premoči množico.

— Od tu jih ne moreš slišati, — pravi policaj, — toda oni ti prigovarjajo, da skočiš. Menijo, da si jim to dolžan storiti, ko so se že zbrali in že toliko časa čakajo. Mnogi so zamudili zaradi tebe važne opravke.

— Trop lačnih volkov, — je dejal Adams.

— Tako je. Zakaj umreti v njihovo zabavo? Policaj je pazljivo opazoval Adamsov obraz, da bi opazil prve znake omahovanja. — Pojdi noter, — mu reče s tihim glasom. — Naj grede k vragu vsi ti ljudje spodaj!

— Morda imaš prav, — mu de Adams.

— Jasnó je, da imam. Zakaj bi jim ustregel?

Adams se je premaknil, toda pri tem se je zazibal in malo da ni padel v globino, ko se je odlepil od zidu. Takoj se je privil nazaj k zidu in si pokrtil z roko oči.

— Malo vrtoglavec imam, — de. — Daj mi roko.

Policaj je pogledal fotoreporterje, ki so se vgnezdili na nasprotni strelji. Aparate so imeli pripravljene. To bo dober posnetek za jutranje časopise. Videl je že naslov: »Požrtvovani policaj rešuje samomorilca.«

— V redu, bodi miren!

Ko je policaj vstal in stopil proti Adamsu, je množica vzvalovala.

— Vedel sem, da boš prišel, — de Adams in krčevito stisne njegovo roko. — Zato sem tudi izbral ta hotel.

— Kaj? — vpraša policaj, trudeč se, da odbrži ravnotežje na ozkem napašu.

— Jaz nisem Adams, Steve. Carren je bila moja žena. Ali veš, da se je večraj ubila? Zaradi tebe!

Sirah se pojavi na policajevem obrazu. Hoče se vrniti, toda Adams je trdno držal njegovo roko. Krepak zamah in dva človeka se odlepija z napaša.

Ko je letel po zraku je bil zadnji zavestni občutek, ki ga je imel policaj, krepak stisk roke, ki ga je držala kot kleščo.